

الگوهای نوین در توسعه‌ی مدیریت شهری

مؤلف:

دکتر محمد حسین زاده

نشر اختر

سر شناسه	: حسین زاده، محمد، ۱۳۵۳-
عنوان و نام پدیدآور	: الگوهای نوین در توسعه‌ی مدیریت شهری / مولف محمد حسین زاده.
مشخصات نشر	: تبریز: اختر، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۲۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۸۶-۳۴۰-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: عمران شهری — ایران
موضوع	: Community development, Urban -- Iran:
موضوع	: عمران شهری -- ایران — آینده‌نگری
موضوع	: Community development, Urban -- Iran -- Forecasting:
موضوع	: توسعه پایدار شهری -- ایران
موضوع	: Sustainable urban development -- Iran
موضوع	: توسعه پایدار شهری -- ایران — آینده‌نگری
موضوع	: Sustainable urban development -- Iran -- Forecasting:
رده بندی کنگره	: HT ۵۱:
رده بندی دیویی	: ۳۰۷/۰۰۹۵۵:
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۰۶۴۹۳۵:

نشر اختر

الگوهای نوین در توسعه‌ی مدیریت شهری

مؤلف: دکتر محمد حسین زاده

ناشر: نشر اختر

چاپ اول ۱۳۹۸ • ۲۲۰ صفحه • قطع وزیری • ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۸۶-۳۴۰-۷

تبریز- اول خیابان طالقانی، روبروی مصلی، نشر اختر

تلفن: ۰۹۱۴۱۱۶۶۸۹۷ و ۰۴۱-۳۵۵۵۵۳۹۳

قیمت: ۳۸۰۰۰ تومان

پیشگفتار

در دهه‌های اخیر افزایش شهرنشینی و تبدیل جهان به مکان‌های شهری یک روند غالب شده است. هم‌زمان با چنین افزایشی در فرایند شهرنشینی و شهرگرایی، چالش‌های متعددی متوجه شهرها شده است؛ چنانچه رشد شتابان شهرها چالش‌های مهمی (افزایش بی‌رویه جمعیت) و چه در اندازه (گسترش بی‌نظمی کالبدی) سبب بروز ناپایداری در نظام زندگی شهری گردیده است. از طرفی، پیچیده شدن حیات شهری، شهرها را در ابعاد مختلف با معضلات عدل و زیست‌محیطی، کالبدی، اجتماعی و اقتصادی از جمله توسعه‌ی غیرقابل کنترل نواحی شهری، تنوع سکونت‌گاه‌های جدید غیررسمی و فرسوده، کاهش سطح رفاه انسانی، ساخت‌وسازهای بدون برنامه، افزایش فقر، خرابی محیط‌زیست و ... مواجه ساخته است. با افزایش این معضلات و مشکلات، مسائل عدل و زیست‌محیطی، کالبدی، اجتماعی و اقتصادی در جهت انجام وظایف اصلی خود یعنی توسعه و اداره‌ی شهرها و ارائه‌ی خدمات گوناگون، گردیده است.

در این راستا شهرهای امروزی به‌منظور ارتقای وضعیت توسعه‌یافتگی، نوع خاصی از برنامه‌ریزی را می‌طلبند که دارای پیشنیاز با رویکردی سیستماتیک و به‌هنگار باشد. برنامه‌ریزی شهری به دلیل نقش مؤثری که در هدایت توسعه‌ی مراکز زیست و فعالیت ایفا می‌کند، و نیز به دلیل اساس پیدایش حرفه‌اش که تأمین منابع عمومی می‌باشد، نمی‌تواند از چنین موجی کناره گرفته و عزلت برگزیند. از این‌رو جهت دستیابی به پایداری شهرها نیاز اساسی به تغییر در رویه‌های موجود و بهره‌گیری از اصول و رویکردهای نوین در نظام‌های برنامه‌ریزی و مدیریتی احساس می‌گردد. از رویکردهای نوین در عرصه‌ی برنامه‌ریزی و مدیریت شهری تأکید بر مؤلفه‌های یکپارچگی و حکمروایی می‌باشد که با بهره‌مندی از شاخص‌های شفافیت، قانونمندی، مشارکت و کاستن از عدم تفرق‌های موجود به دنبال دستیابی به مؤلفه‌های

پایداری در شهرها بوده است.

با توجه به مطالب فوق، در کتاب حاضر به بررسی الگوهای نوین در عرصه‌ی مدیریت شهرها پرداخته است. این کتاب در چهار فصل تدوین گردیده است. در فصل اول به مفاهیم و اصول مدیریت شهری و مدل‌های اداره کننده‌ی شهر، در فصل دوم به طرح‌های توسعه‌ی شهری و رویکرد نوین در آنها، در فصل سوم به نقش مدیریت یکپارچه در توسعه‌ی شهری و در فصل چهارم به حکمروایی دانش‌بنیان (جدیدترین الگوی مدیریت شهری) در راستای دستیابی به توسعه‌ی شهری پرداخته شده است.

محمد حسین زاده

۱۳۹۸

www.ketab.ir

فهرست عناوین

صفحه

عنوان

فصل اول: مدیریت شهری و مدل‌های اداره کننده‌ی شهر

۱	مقدمه
۳	۱-۱- مفهوم مدیریت
۴	۲-۱- مدیریت شهری
۵	۱-۲-۱- الف. مدیریت شهری و شهرداری‌ها
۶	۲-۲-۱- ب. مدیریت شهری و شهرداری‌ها
۹	۳-۲-۱- ساختار تکیلا، مدیریت شهری
۹	۳-۱- مدیریت شهری در کشورهای مختلف
۹	۱-۳-۱- مدیریت شهری در کشورهای توسعه‌یافته
۱۲	۲-۳-۱- مدیریت شهری در کشورهای توسعه‌نیافته و در حال توسعه
۱۴	۴-۱- مدیریت شهری در ایران
۱۶	۱-۴-۱- اهداف مدیریت شهری در ایران
۱۸	۲-۴-۱- سطوح مدیریت شهری در ایران
۱۸	۱-۲-۴-۱- سطح کلان
۲۰	۲-۲-۴-۱- سطح منطقه‌ای
۲۱	۳-۲-۴-۱- سطح محلی مدیریت شهری
۲۲	۵-۱- انواع مدل‌های مدیریت شهری
۲۲	۱-۵-۱- نظام سیاسی متمرکز
۲۳	۲-۵-۱- نظام سیاسی نامتمرکز
۲۵	۶-۱- اداره‌ی شهر و انواع الگوهای آن
۲۶	۱-۶-۱- الگوی شهردار - شورا
۲۷	۱-۱-۶-۱- الگوی شهردار ضعیف - شورا
۲۸	۲-۱-۶-۱- الگوی شهردار قوی - شورا

- ۱-۶-۲- مدل شورا - مدیر شهر ۳۰
- ۱-۶-۳- الگوی کمیسیونی ۳۲
- ۱-۶-۴- گردهمایی / نشست شهری باز و نمایندگان ۳۳
- ۷-۱- الگوی اداره‌ی شهری ایران ۳۴
- ۸-۱- سازمان‌های مرتبط با مدیریت شهری در ایران ۴۳
- جمع‌بندی فصل ۴۶

فصل دوم: طرح‌های توسعه‌ی شهری الگوی مدیریت و هدایت توسعه‌ی شهر

- مقدمه ۴۷
- ۱-۲- پیشینه‌ی طرح‌های توسعه‌ی شهری در جهان ۴۸
- ۱-۱-۲- مرحله‌ی اول (از ۱۰۰ تا ۱۹۰ میلادی) ۴۸
- ۲-۱-۲- مرحله‌ی دوم (۱۹۰-۱۹۵۰) ۴۹
- ۳-۱-۲- مرحله‌ی سوم (۱۹۵۰-۱۹۷۰) ۵۰
- ۴-۱-۲- مرحله‌ی چهارم (۱۹۷۰- به بعد) ۵۱
- ۲-۲- پیشینه‌ی طرح‌های توسعه‌ی شهری در ایران ۵۳
- ۳-۲- انواع طرح‌های توسعه‌ی شهری و منطقه‌ای در ایران ۵۹
- ۱-۳-۲- طرح جامع شهر ۵۹
- ۲-۳-۲- طرح توسعه و عمران شهر و حوزه‌ی نفوذ ۶۱
- ۳-۳-۲- طرح تفصیلی ۶۳
- ۴-۳-۲- طرح‌های بهسازی، نوسازی، بازسازی و مرمت بافت‌ها ۶۵
- ۵-۳-۲- طرح آماده‌سازی توسعه‌های جدید در شهرها ۶۷
- ۶-۳-۲- طرح هادی شهر ۶۷
- ۷-۳-۲- طرح‌های جزئیات شهرسازی ۶۸
- ۸-۳-۲- طرح جامع حمل‌ونقل شهری ۶۹
- ۹-۳-۲- طرح شهرک‌ها ۷۰
- ۱۰-۳-۲- طرح شهرک‌های مسکونی ۷۱
- ۱۱-۳-۲- طرح شهرهای جدید ۷۱
- ۱۲-۳-۲- طرح‌های ویژه ۷۲

۷۳	 طرح جامع سرزمین
۷۵	 طرح‌های کالبدی ملی و منطقه‌ای
۷۶	 طرح‌های منطقه‌ای شهری
۷۷	 طرح مجموعه شهری
۷۷	 طرح آماده‌سازی زمین
۷۹	 طرح جامع شهرستان
۸۲	 طرح توسعه و عمران (جامع) ناحیه‌ای
۸۴	 طرح‌های ساختاری - راهبردی
۸۹	 سطوح مدیریت طرح‌های توسعه‌ی شهری در ایران
۸۹	 ۱-۴-۲ سیاست‌گذاری
۹۰	 ۲-۴-۲ هدایت و هدایت
۹۰	 ۳-۴-۲ تهیه طرح‌های توسعه و عمران شهری
۹۰	 ۴-۴-۲ نظارت بر تهیه طرح‌های توسعه
۹۱	 ۵-۴-۲ بررسی و تصویب
۹۲	 ۶-۴-۲ اجرای طرح‌ها
۹۲	 ۷-۴-۲ نظارت بر اجرا
۹۳	 ۵-۲ مشکلات اجرایی طرح‌های توسعه‌ی شهری
۹۵	 ۶-۲ برنامه‌ریزی راهبردی الگوی موفقیت طرح‌های توسعه‌ی شهری
۹۸	 ۱-۶-۲ ضرورت تفکر راهبردی (استراتژیک) در برنامه‌ریزی و طرح‌ریزی شهری
۱۰۱	 جمع‌بندی فصل
	فصل سوم: مدیریت یکپارچه و توسعه‌ی شهری
۱۰۳	 مقدمه
۱۰۵	 ۱-۳ مفهوم توسعه
۱۰۷	 ۲-۳ توسعه‌ی اقتصادی
۱۰۸	 ۳-۳ توسعه‌ی اجتماعی
۱۰۹	 ۴-۳ توسعه‌ی پایدار
۱۱۲	 ۵-۳ پایداری شهری

۱۱۳	۶-۳- مفهوم شهر پایدار و مصادیق آن
۱۱۷	۷-۳- توسعه‌ی شهری پایدار
۱۲۰	۱-۷-۳- اهداف توسعه‌ی پایدار شهری
۱۲۱	۲-۷-۳- راهبردهای توسعه‌ی شهری پایدار
۱۲۴	۸-۳- رابطه‌ی مدیریت شهری و توسعه‌ی پایدار
۱۲۶	۹-۳- مدیریت یکپارچه و توسعه‌ی شهری
۱۲۹	۱-۹-۳- مشارکت؛ رهیافت مدیریت یکپارچه‌ی شهری
۱۳۲	۲-۹-۳- انواع یکپارچگی در مدیریت شهری
۱۳۲	۱-۲-۹-۳- یکپارچگی در روند پدید
۱۳۲	۲-۲-۹-۳- یکپارچگی در نهاد
۱۳۶	جمع‌بندی فصل

فصل چهارم: حکمروایی دانش‌بنیان رویکردی نوین در مدیریت شهری

۱۳۷	مقدمه
۱۳۸	۱-۴- حکومت و حکمروایی
۱۴۲	۲-۴- نیروهای تأثیرگذار بر حکمروایی شهری (قدرت و قدرت اجتماعی)
۱۴۳	۱-۲-۴- نخبه‌گرایی
۱۴۵	۲-۲-۴- پلورالیسم یا کثرت‌گرایی
۱۴۶	۳-۲-۴- رژیم‌های شهری
۱۵۱	۳-۴- تحول در مدیریت شهری و حرکت به سمت حکمروایی شهری
۱۵۴	۴-۴- مفهوم و اصول حکمروایی خوب شهری
۱۶۴	۵-۴- ماهیت دانش
۱۶۶	۶-۴- انواع دانش
۱۶۷	۷-۴- مدیریت دانش
۱۷۴	۸-۴- تولید دانش
۱۷۴	۹-۴- ذخیره و بازیابی دانش
۱۷۵	۱۰-۴- انتشار و انتقال دانش
۱۷۶	۱۱-۴- کاربرد دانش

۱۷۷	 ۱۲-۴ - شهر دانش‌بنیان
۱۸۳	 ۱۳-۴ - توسعه‌ی شهری دانش‌بنیان
۱۸۵	 ۱۳-۴ - حکمروایی شهری دانش‌بنیان
۱۸۹	 ۱۵-۴ - موانع تحقق‌پذیری حکمروایی دانش‌بنیان در نظام مدیریتی ایران
۱۹۳	 جمع‌بندی فصل

www.ketab.ir